

Determining the Dimensions and Components of the Main Styles of Theorizing Chairs

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Hossein Chenari ¹,
Reza Shabannejad ^{2*},
Mohammad Saheb Alzamani ³,
Akhtar Jamali ⁴

How to cite this article

Hossein Chenari, Reza Shabannejad, Mohammad Saheb Alzamani, Akhtar Jamali, Determining the Dimensions and Components of the Main Styles of Theorizing Chairs. *Journal of Islamic Life Style Centeredon Health, 2020:4; 199-207*

1. PhD Student, Department of Educational Management, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Educational Management, Takestan Branch, Islamic Azad University, Takestan, Iran (Corresponding Author).
3. Associated professor, Department of Management, Faculty of Health, Tehran Medical Sciences Islamic Azad University, Tehran, Iran.
4. Assistant Professor, Iran University of Medical Sciences, Visitor of Islamic Azad University.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: phd_shabannejad@yahoo.com

Article History

Received: 2020/12/14

Accepted: 2021/03/01

ePublished: 2021/03/15

ABSTRACT

Purpose: The main purpose of this study was to determine the dimensions and components of the main styles of theorizing chairs.

Materials and Methods: The statistical population of the study included experts, specialists and knowledgeable people in the field of theories (free thinking) chairs in universities. To determine the samples of this research and determine this group of experts, purposive non-random sampling method was used. Semi-structured interviews were used in this study. In order to ensure the validity of the instrument in the qualitative part of the research and in order to ensure the accuracy of the findings from the researcher's point of view, the valuable opinions of professors familiar with this field and university experts who were experts in this field were used. Participants were also simultaneously assisted in analyzing and interpreting the data. In the present study, the reliability of the retest and the method of intra-subject agreement were used to calculate the reliability of the interviews conducted. The data analysis method was theoretical coding derived from the theory method.

Findings: The results of the research showed that leadership factors / free thinking, leadership factors / rationality, leadership factors / driving force, leadership factors / religious debates, leadership factors / specialized discussions, leadership factors / moderation, administrative factors, factors Academic / innovation, academic / productive factors were among the factors influencing the promotion of open-minded chairs.

Conclusion: The results show the interviewees' emphasis on the role of the academic agent in the main component of innovation and productivity in productive and innovative dimensions, promoting critical culture, lecture sessions, critique opportunity, student mobility, and students' emotional discharge in promoting theorizing chairs. (Free thinking) to be effective in universities and higher education centers.

Keywords: Free Thought, Higher Education, Theory Chairs

تعیین ابعاد و مولفه های سبک های اصلی کرسی های

نظریه پردازی

حسین چناری^۱

دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

رضا شعبان نژاد^۲

استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد تاکستان، دانشگاه آزاد اسلامی، تاکستان، ایران (نویسنده مسئول).

محمد صاحب الزمانی^{۳*}

دانشیار، گروه مدیریت، دانشکده بهداشت علوم پزشکی تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

اختر جمالی^۴

استادیار، دانشگاه علوم پزشکی ایران، مدعو دانشگاه آزاد اسلامی.

چکیده

هدف: هدف اصلی پژوهش حاضر، تعیین ابعاد و مولفه های سبک های اصلی کرسی های نظریه پردازی بود.

مواد و روش ها: جامعه آماری تحقیق شامل خبرگان، متخصصین و افراد آگاه به امر در زمینه کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاه ها بودند برای تعیین نمونه های این پژوهش و تعیین این گروه از خبرگان از روش نمونه گیری غیرتصادفی هدفمند استفاده شد. در این پژوهش از مصاحبه های نیمه ساختاریافته استفاده شد. برای حصول اطمینان از روایی ابزار در بخش کیفی پژوهش و به منظور اطمینان خاطر از دقیق بودن یافته ها از دیدگاه پژوهشگر، از نظرات ارزشمند اساتید آشنا با این حوزه و متخصصان دانشگاهی که در این حوزه خبره و مطلع بودند استفاده شد. هم چنین به طور هم-زمان از مشارکت کنندگان در تحلیل و تفسیر داده ها کمک گرفته شد. در پژوهش کنونی از پایایی بازآزمون و روش توافق درون موضوعی برای محاسبه پایایی مصاحبه های انجام گرفته استفاده شد. روش تحلیل داده ها کدگذاری نظری برگرفته از روش نظریه پردازی بود. **یافته ها:** نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که عوامل رهبری/آزاد اندیشی، عوامل رهبری/خردورزی، عوامل رهبری/موتور محرک، عوامل رهبری/بحث های مذهبی، عوامل رهبری/بحث های تخصصی، عوامل رهبری/اعتدال، عوامل اداری، عوامل دانشگاهی/نوآوری، عوامل دانشگاهی/مولد بودن از عوامل موثر بر ارتقای کرسی های آزاد اندیشی بودند.

نتیجه گیری: نتایج نشان دهنده تاکید مصاحبه شوندگان بر نقش عامل دانشگاهی در مولفه اصلی نوآوری و مولد بودن در ابعاد مولد و نوآور، ترویج فرهنگ نقد، جلسات سخنرانی، فرصت نقد کردن، تحرک دانشجویی، و تخلیه هیجانی دانشجویان در ارتقای کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی موثر باشند.

واژگان کلیدی: آزاداندیشی، آموزش عالی کشور، کرسی های نظریه پردازی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۱۱

* نویسنده مسئول: phd_shabannejad@yahoo.com

مقدمه

آزادی موهبتی الهی است که باعث بروز استعدادها و تکامل انسان می شود. بر این اساس آزاداندیشی حق هر انسان و احترام به کرامت انسانی است (۱). آزاداندیشی و تفکر از مختصات اساسی دین اسلام است. دلیل این مدعا آیات فراوان قرآن مجید است که با عبارات گوناگون دستور به تفکر و تعقل می دهد. از دیدگاه قرآن بیان واقعیات و حقایق، چه در قلمرو مادی و چه قلمرو معنوی، نه تنها آزاد، بلکه واجب است و اگر کسی کوتاهی کند و حق را کتمان نماید، مورد سرزنش قرار می گیرد (آل عمران ۷۱؛ بقره ۱۵۹).

اسلام پیروان خویش را به آزاداندیشی و نداشتن جمود فکری و تعصب فرا می خواند (۲) و شرط ایمان و مسلمانی را آزادی عقیده و اندیشه انسان می داند (انسان ۳؛ آل عمران ۶۴؛ زمر ۱۷). آزاد اندیشی» به معنای رهایی از هر گونه تعلقی نیست؛ که آزادی خود نوعی تعلق و وابستگی است به رستگاری روحی بشر از هر گونه تعلق؛ بنابراین «آزاد اندیشی» بر این سیاق رستگاری فکری بشر از هر گونه تعلقی است که وی را در حصار تنگ وابستگی های غیر عقلانی محصور می سازد؛ و وی را از نقد متعلقانه، ارزشیابی عالمانه، اخلاق شجاعانه و رفتار عادلانه دور می نماید. به عبارت دیگر آزاد اندیشی تلاش فعال عقل آدمی در دریافت حقیقت، گسترش حقیقت و اعمال حقیقت است، لذا انسان آزاد اندیش باید عالم باشد، و جوای علم، در پی دریافت حقیقت است؛ چه این جستجو متکی به پذیرش حس و تجربه باشد، چه پذیرش استدلال عقلانی و چه پذیرش عقل نقلی؛ منطق آزاد اندیشی ایجاب می کند که در چارچوب تنگ «عقلانیت ابزاری» خارج و با تکیه بر «عقلانیت انتقادی» در بستری از «عقلانیت تفاهمی» به پیگیری دریافت حقیقت به عنوان اصل اصیل زندگی بیندیشد. آزاد اندیشی در گرو دریافت حقیقت و نقد آن از طریق براهین عقلانی است (۳).

آزاد اندیشی در پرتو تعقل به نقد و شالوده شکنی می پردازد. به عبارتی می توان گفت انسان آزاد اندیش در چارچوب نقادی متعلقانه و ارزشیابی عالمانه خود، «تعقل» را در پرتو «نقادی» با عمل مقرون نموده است؛ و این همان سفر از «جهان نمایش» به جهان حقیقت است. بدین ترتیب «عقل» و رویکرد «متعلقانه» به بنیان آزاد اندیشی حاصل آگاه آن است، از همین رو به گذشته تعلق دارد. با «نقد» به «حال» می آید و در پرتو علم به آینده می رود و در گستره «اراده بر انجام عمل عالمانه» به فهم رفتار عادلانه نایل و در صورت عمل شجاعانه به آن «رفتار عادلانه» به تعبیر ارسطویی آن، جهان یا هستی حقیقی موجودیت خویش را بر جهان نمایش، آشکار می سازد.

ساری و جاری شدن عقلانیت و خردورزی در جامعه منوط به یک عنصر اساسی است و آن تمهید فضاها و بسترهای مناسب برای مراودات فکری و نظری است، که یکی از این راهبردها «کرسی های آزاداندیشی و نظریه پردازی» می باشد (۴).

انواع کرسی‌های آزاد اندیشی

کرسی‌ها از نظر جایگاه به دو دسته تقسیم می‌شوند:

الف) کرسی‌های علمی؛

ب) کرسی‌های ترویجی.

کرسی‌های علمی، جلسه‌هایی هستند که برای دفاع و داوری در مورد یک نظر جدید، چه ایجابی و چه سلبی، تحت حمایت از کرسی‌های نظریه پردازی و در چارچوب فرآیند مصوب تشکیل می‌شود. ولی کرسی‌های ترویجی، صرفاً جنبه ترویجی دارند و بیشتر برای نشاط علمی و ایجاد فضای باز، برای ارائه نظرهای رقیب، مخالف و متفاوت تشکیل می‌شوند و آثار حقوقی بر آن مترتب نیست. مسائل کرسی‌های نظریه پردازی علمی، نه نشانه سیاسی دارند و نه مقصد سیاسی؛ این یک کار علمی برای توسعه علم، تولید معرفت و استقلال علمی کشور است.

در حقیقت، کرسی‌های آزاداندیشی به نشست‌هایی گفته می‌شود که افراد برای اظهار نظرهای غیرمتعارف خودشان در حضور جمع نخبگان تشکیل می‌دهند؛ آنجا بنا نیست که داوری شود و امتیاز و رتبه تعیین شود. برخلاف کرسی‌های نظریه پردازی، کرسی‌های آزاداندیشی مجال برای ارائه نظرهای مخالف و متفاوت با نظرهای شایع و رایج هستند (۵).

کرسی‌های آزاد اندیشی، به معنای برگزاری نشست‌های گفت و گو محور است و این، برخلاف کرسی‌های نظریه پردازی است که صاحب نظریه می‌خواهد، سخن جدیدی بگوید و گرهی را باز کند. در کرسی‌های آزاد اندیشی فرد نمی‌خواهد نظریه جدیدی ارائه دهد و این کرسی‌ها بیشتر مباحثه و گفت و گو برای روشن شدن حقایق هستند. بنابراین، ما باید در حوزه و دانشگاه کرسی‌های آزاداندیشی داشته باشیم تا در آن، مباحث چالشی مطرح شود تا به نتایج قابل استفاده دست یابیم. آزاد اندیشی، حالتی است که در آن، همه افراد، اعم از استاد و دانش‌پژوه می‌توانند در حوزه‌های علوم انسانی و مسائل اعتقادی و سیاسی با یکدیگر طرح موضوع و ایده کنند و این در حالی است که فرد زمانی می‌تواند در کرسی‌های نظریه پردازی، وارد شود که پس از مدت‌های مدیدی که کار فکری انجام داده و به نظریه خاصی رسیده است، اکنون نظریه اش را بتواند در بین اساتید و صاحب نظران مطرح کند. نظریه‌پردازی یک بحث عمیق علمی - فلسفی است که نیازهای ما را در حوزه بومی رفع می‌کند و یک واکنش فعال در برابر حجم گسترده‌ای از نظریه‌های ترجمه‌ای در فضای علمی کشور است، به ویژه در حوزه علوم انسانی. البته نظریه‌پردازی به علم و تولید علم بسیار نزدیک است، اما آزاد اندیشی بیشتر به روشن‌فکری نزدیک می‌شود. روشن‌فکری فضایی دارد که می‌توان در آن، وضع موجود را نقد کرد (۶).

غنا بخشیدن به فرهنگ و هویت ملی و اسلامی و رشد و تعالی آن نیازمند ایجاد فضای آزاداندیشی، به طور عام، و تکیه بر برگزاری کرسی‌های آزاداندیشی با حضور فعال اساتید، دانشجویان و دیگر نخبگان جامعه علمی کشور، به طور خاص است (۷). یکی از مهم ترین و اصلی ترین ارکان نظام فکری انقلاب اسلامی، دانشگاه پیشرو و تمدن ساز است که وظیفه اش تولید، تبیین، تعمیق علم، معرفت و فرهنگ اسلامی، به عنوان پایگاه معرفتی تمدن سازی نوین اسلامی

است (۸). یکی از مهم ترین ابزارهای شکل گیری و تعمیق فرهنگ و معرفت، آزاداندیشی است.

اگر ما در انقلاب اسلامی دنبال تشکیل دانشگاه تمدن ساز و اسلامی هستیم، موتور محرک آن «آزاداندیشی» است (۹)؛ چرا که اگر این خصلت از آن گرفته شود، دیگر در دانشگاه از خلاقیت و نوآوری، تضارب آراء و تولید علم خبری نخواهد بود. کرسی‌های آزاداندیشی به منزله ایجاد نهادی است که در کنار نظام آموزش و یا تکمیل کاستی‌های آن، آزادی علمی را در چهارچوب گفتمان دانشگاهی تحقق می‌بخشد و دانشجویان و اساتید آزادانه دیدگاه‌ها و آراء خود را در مورد مسائل گوناگون مطرح می‌کنند (۹). کرسی‌های آزاداندیشی با هدف تضارب آراء و تقویت و نهادینه سازی آزادی، اندیشه و بیان، تشویق دانشجویان به مطالعه و تفکر و رفع ابهامات و شبهات آنها و جلوگیری از مبتلا شدن محیط‌های علمی به سطحی نگری پدید آمد (۱۰). در چنین فضایی است که دانشجویان با گفتمان‌های گوناگون و دیدگاه‌های آنها آشنا شده و پاسخ‌های مربوطه را هم دریافت می‌کنند. به عقیده رهبر معظم انقلاب جوان‌ها سؤال دارند. این سؤال را باید در کجا مطرح کنند؟ دانشگاه بهترین بستر برای پاسخ‌گویی به سؤال آنهاست و بهترین جا برای طرح این پرسش‌ها «کرسی‌های آزاداندیشی» است.

ضرورت دیگر برگزاری کرسی‌های آزاداندیشی در دانشگاه‌ها این است که بحث‌های مهم تخصصی درباره مسائل سیاسی، اجتماعی، فکری و مذهبی در محیطی سالم و در میان دانشگاهیان مطرح و بررسی گردد (۱۱) و مطالبه‌گری از عام‌ترین لایه دانشگاه شکل می‌گیرد؛ و گرنه این بحث‌ها به محیط‌های عمومی و اجتماعی نامربوط سوق می‌یابند و ضایعات بیشتری خواهند داشت (ر.ک: بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با اساتید دانشگاه‌ها، ۸/۶/۱۳۸۸).

کرسی‌های آزاداندیشی برنامه‌ای کم هزینه و در عین حال زودبازده است که ضمن تخلیه هیجان قشر دانشجو، بلوغ سیاسی آنان را تقویت می‌کند (رهبری و کرسی‌های آزاداندیشی)، باعث تقویت تحرک و نشاط دانشجویی می‌شود و اعتماد به نفس دانشجویان را بالا می‌برد. امروزه دانشجویان پویاتر و متوقع‌تر شدند و به دلیل افزایش بی سابقه ابزارهای ارتباطی، با انبوهی از سؤالات و شبهات روبرو هستند که باید با حضور فعال خود دانشجویان بستر و قالبی مناسب برای پاسخ‌گویی به آنها فراهم شود. بی‌شک، کرسی‌های آزاداندیشی از مهم ترین بسترهایی است که دانشجویان می‌توانند پاسخ بسیاری از سؤالات خود را در آنجا پیدا کنند.

مواد و روش‌ها

با توجه به اینکه هدف پژوهش حاضر تعیین ابعاد و مؤلفه‌های اصلی کرسی‌های نظریه‌پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور بود؛ روش پژوهش برحسب هدف، کاربردی؛ برحسب نوع داده، کیفی بود.

جامعه آماری، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان، متخصصین و افراد آگاه به امر در زمینه بود. ویژگی‌های خبرگان پژوهش که به تأیید اساتید راهنما و مشاور رسیده بود، افرادی بودند که از نظر آگاهی و

مؤلفه های اصلی کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور بر اساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش می باشد.

۲- روش میدانی: این بخش به یک شیوه انجام شده است: برای انجام مصاحبه های نیمه ساختاریافته به صورت هدفمند تعدادی از خبرگان دانشگاهی انتخاب شده و پس از اعمال هماهنگی های لازم در محل کار آن ها حضور یافته و با آن ها مصاحبه به عمل آمد. سپس برای جمع آوری داده های مورد نیاز در بخش کمی با اعمال هماهنگی های لازم، پرسشنامه ها در بین نمونه های آماری توزیع و جمع آوری شد و مجموع داده های جمع آوری شده وارد سیستم شده و به دو صورت مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

در این پژوهش از مصاحبه های نیمه ساختاریافته استفاده شد. در مصاحبه های انفرادی با مصاحبه شونده گان، برای بررسی مقدماتی پنج سؤال مصاحبه استفاده شد که این سؤال ها بر گرفته از موضوع، مدل و اهداف پژوهش بود که در جدول ۱ به آن اشاره شده است. علاوه بر سؤال های زیر پژوهشگر سؤال های فرعی دیگری نیز در کنار هر سؤال برای درک تجارب شرکت کنندگان در حین مصاحبه مطرح کرد.

جدول ۱. سؤال های مصاحبه با خبرگان

ردیف	سؤال
۱	از دیدگاه شما برای ارتقاء کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور از چه تدابیری باید استفاده شود؟
۲	از دیدگاه جنابعالی مولفه های اثرگذار بر ارتقاء کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور چیست؟
۳	به نظر شما تسهیل کننده های ارتقاء کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور شامل چه مواردی است؟
۴	به نظر شما موانع ارتقاء کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور شامل چه مواردی است؟

شناختی و پرسشنامه محقق ساخته ارائه کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور و شرایط علی و پیامدهای آن تشکیل شده است.

روایی و پایایی ابزارهای تحقیق

روایی: برای تعیین روایی پرسشنامه مورد استفاده در این پژوهش ابتدا از روش روایی محتوایی استفاده شد. از این رو پرسشنامه تدوین شده در این تحقیق در اختیار خبرگان و صاحب نظران مربوطه قرار گرفته و نظرات آنان در جهت تحویل هرچه بهتر روایی اخذ و اصلاحات مورد نظر صورت گرفت. علاوه بر روایی محتوایی، روایی سازه نیز برای بررسی اعتبار پرسشنامه استفاده شد. برای این منظور نتایج تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد که نتایج بیانگر روایی سازه ابزار بود.

اطلاعات در زمینه کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور برجسته بوده و این که بتواند با ارائه اطلاعات دقیق نمادی از جامعه باشند. برای تعیین نمونه های این پژوهش و تعیین این گروه از خبرگان از روش نمونه گیری غیرتصادفی هدفمند استفاده شد. در صورتی که هدف از مصاحبه، اکتشاف و توصیف عقاید و نگرش های مصاحبه شونده گان باشد، در این صورت با توجه به زمان و منابع قابل دسترس می توان از تعداد ۱۰-۲۵ نمونه برای انجام مصاحبه استفاده نمود که در این پژوهش تعداد ۱۷ نفر به عنوان مصاحبه شونده با توجه به اصل اشباع در نظر گرفته شد.

ابزار گردآوری داده ها

برای جمع آوری داده ها از دو روش زیر استفاده شده است:

۱- روش اسنادی (کتابخانه ای): در این روش، اطلاعات از طریق مطالعه کتب، نشریات، منابع اینترنتی و پایگاه های اطلاعاتی جمع آوری و پس از انتخاب منابع نسبت به تهیه، فیش برداری و ترجمه متون مورد نظر اقدام شده است. حاصل این بخش مشخص کردن مؤلفه های اولیه، عوامل موثر و شاخص های تعیین ابعاد و

پژوهشگر پس از هماهنگی های لازم در محل کار مصاحبه شونده حضور یافته و با استفاده از ضبط صوت و با کسب اجازه از مصاحبه شونده مکالمات مصاحبه را ضبط کرد تا کدها را استخراج کند و البته این عمل بعد از هر بار مصاحبه صورت گرفت و پژوهشگر در مصاحبه ۱۶ و ۱۷ دریافت که کد جدیدی به کدهای قبلی اضافه نشد و بنابراین فرایند مصاحبه را با مصاحبه شونده بعدی ادامه نداد، البته به غیر از پژوهشگر یک متخصص آمار و یکی از اساتید دانشگاه درباره کدها نظر دادند. در حین مصاحبه به جمع آوری نظرات در مورد شاخص های مناسب ارتقاء کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور پرداخته شد و عوامل اصلی و فرعی مورد نظر بررسی و نهایی شد. شایان ذکر است که مدت زمان انجام مصاحبه بین ۳۰ تا ۹۰ دقیقه بود و فرایند مصاحبه در اوایل ۱۳۹۹ اجرا شد. مرحله کمی پژوهش شامل پرسشنامه است که از دو بخش اطلاعات جمعیت

2- Content validity

1. Goal oriented

ساختاری (تحلیل عاملی تأییدی) و تحلیل عاملی اکتشافی با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS-V26، و Amos 23 انجام شد.

یافته‌ها

در این بخش داده‌های پژوهش با استفاده از روش‌های علمی مورد تحلیل و ارزیابی قرار می‌گیرد. با توجه به این که پژوهش از نوع آمیخته می‌باشد. تجزیه و تحلیل داده‌ها شامل دو بخش است: تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی و تجزیه و تحلیل داده‌های کمی. در ادامه به تحلیل محتوای داده‌های حاصل از مصاحبه پرداخته می‌شود. ابعاد و مؤلفه‌های اصلی کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور کدامند؟ نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل کیفی مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته به منظور پاسخ‌دهی به سؤال اول تحقیق (شناسایی ابعاد و مؤلفه های اصلی کرسی های آزاد اندیشی) از روش پژوهش کیفی استفاده شد، بدین منظور با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته از مطلعین کلیدی و خبرگان حوزه کرسی های آزاد اندیشی، که با توجه به فرایند مصاحبه، تعداد آنها ۱۷ نفر بود و مورد مصاحبه قرار گرفتند و از طریق کدگذاری باز و محوری تحلیل شد که نتیجه تحلیل منجر به شناسایی و تدوین فلسفه و اهداف الگوی روابط، مبانی نظری، بازنگری و اصلاح (لازم به توضیح است این سه محور فلسفه و اهداف الگوی روابط، مبانی نظری، بازنگری و اصلاح فقط در سوالات مصاحبه ۸ نفر خبره گنجانده شده بود)، همچنین سه بعد، چهارده مؤلفه شناسایی شد که در ادامه هر یک از مؤلفه‌ها و مفاهیم مرتبط جداگانه به همراه شواهد مستند گزاره‌های کلامی (به ضمیمه رجوع شود) و چگونگی کدگذاری ارائه می‌شود.

پایایی: در این پژوهش از پایایی بازآزمون و روش توافق درون موضوعی برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام گرفته استفاده شد. برای محاسبه پایایی بازآزمون از میان مصاحبه‌های انجام گرفته چند مصاحبه به عنوان نمونه انتخاب شده و هر کدام از آنها در یک فاصله زمانی کوتاه و مشخص دو بار کدگذاری شد. سپس کدهای مشخص شده در دو فاصله زمانی برای هر کدام از مصاحبه‌ها با هم مقایسه شدند که یافته‌ها بیانگر مناسب بودن پایایی بازآزمون بود. همچنین برای محاسبه پایایی مصاحبه با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار ۱، از یکی از اساتید مدیریت آموزشی آشنا به کدگذاری درخواست شد تا به عنوان کدگذار ثانویه در پژوهش مشارکت کند در ادامه محقق به همراه این همکار پژوهش، تعداد سه مصاحبه را کدگذاری کرده و درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود را محاسبه کرد. پایایی حاصل از دو کدگذار با توجه به محاسبات ۸۲٫۸ بدست آمد که بیانگر مناسب بودن آن است. همچنین پس از تایید روایی محتوایی و سازه ابزار پژوهش به منظور اطمینان از پایایی پرسشنامه، آن را روی نمونه ۳۰ نفری از جامعه آماری اجرا نموده و داده‌های حاصل با استفاده از دو روش (ضریب آلفا و بازآزمایی) مورد بررسی قرار گرفت که نتایج بیانگر پایا بودن پرسشنامه بود که در جدول فوق قابل مشاهده است.

روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها
روش تحلیل داده‌ها در بخش کیفی کدگذاری نظری بود؛ همچنین در بخش کمی تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی (همبستگی پیرسون، آزمون تی تک نمونه‌ای، مدل‌سازی معادلات

جدول ۲. نتایج تجزیه و تحلیل کیفی مصاحبه‌ها

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری (مؤلفه)	کدگذاری باز (شاخص)
عوامل مؤثر بر انتقال کرسی‌های آزاداندیشی	عوامل رهبری / آزاداندیشی	داشتن ذهن پویا
		رشد و تعالی
		فضای معقول برای ارتباط با حوزه
		فکر کردن بدون قید و بند
		رخ دادن حقیقت
عوامل رهبری / خردورزی	عوامل رهبری / خردورزی	تفکر و تعقل
		نداشتن جمود فکری
		بیان واقعیت و حقایق
عوامل رهبری / موتور محرک	عوامل رهبری / موتور محرک	بیان نظرات معقول
		داشتن شرایط قانونی
		تاکیدات رهبری
عوامل رهبری / بحث‌های مذهبی	عوامل رهبری / بحث‌های مذهبی	کم هزینه بودن و زود بازده
		بلوغ مذهبی

1-Inter coder reliability (ICR)

فصلنامه علمی-پژوهشی سبک زندگی با محوریت سلامت

بلوغ سیاسی	عوامل رهبری / بحث های تخصصی
درک ضرورت	
نقد و نظریه پردازی	
تعمیق علم	
بحث های تخصصی سیاسی	عوامل رهبری / اعتدال
بحث های تخصصی مذهبی	
وجود الگوی مناسب	
شناخت آزادی	
آزادی عقیده	عوامل اداری
داشتن اساس نامه	
عدم برخورد تشریفاتی	
توان علمی مسئولان	
استفاده از فضای مجازی	عوامل دانشگاهی / نوآوری
مولد و نوآور	
ترویج فرهنگ نقد	
جلسات سخنرانی	
فرصت نقد کردن	عوامل دانشگاهی / مولد بودن
تحرك دانشجویی	
تخلیه هیجانی دانشجویان	

جدول ۳. ضرایب همبستگی بین مقیاس ها و خرده مقیاس های پژوهش در گروه نمونه

نام متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
آزاد اندیشی	۱								
خردورزی	۰/۶۵	۱							
موتور محرک	۰/۷۴	۰/۶۲	۱						
بحث های مذهبی	۰/۷۵	۰/۴۵	۰/۴۵	۱					
بحث های تخصصی	۰/۶۸	۰/۲۳	۰/۴۴	۰/۵۶	۱				
اعتدال	۰/۵۷	۰/۵۱	۰/۴۳	۰/۵۴	۰/۴۱	۱			
اداری	۰/۶۷	۰/۲۹	۰/۳۶	۰/۶۱	۰/۴۵	۰/۳۹	۱		
نوآوری	۰/۷۶	۰/۵۹	۰/۴۱	۰/۶۷	۰/۴۳	۰/۴۴	۰/۴۵	۱	
مولد بودن	۰/۶۶	۰/۳۱۲	۰/۳۹	۰/۵۵	۰/۵۱	۰/۵۲	۰/۵۸	۰/۴۳	۱

در تجزیه تحلیل استنباطی، پیش از آزمون فرضیه ها می بایست با استفاده از آزمون تحلیل عاملی تأییدی روایی سازه را مورد آزمون قرار دهیم. آزمون برازندگی در تحلیل تأییدی و مسیر، شاخص **RMSEA**، یا جذر برآورد واریانس خطای تقریب کمتر از ۸٪ شاخص χ^2/df کمتر از سه باشد. مقدار (T-Value) ضرایب

مندرجات جدول ۳ نشان می دهند که اکثر متغیرهای پژوهش حاضر دارای همبستگی معنی داری با یکدیگر می باشند. این امر حکایت از انتخاب مناسب متغیرها در این پژوهش، بر اساس پیشینه پژوهشی و مطالعات صورت گرفته در گذشته و بخش کیفی پژوهش، دارد. - عوامل اثرگذار بر کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور کدامند؟

معنی داری هر متغیر نیز بزرگ‌تر از ۱/۹۶ و کوچک‌تر از ۱/۹۶- باشد، مدل از برازش خوبی برخوردار است.

جدول ۴. خلاصه نتایج آزمون عوامل اثرگذار

عوامل اثرگذار	ضریب استاندارد	عدد معناداری	نتیجه
عامل رهبری	۰/۷۲	۱۱/۲۳	تایید
عامل اداری	۰/۸۲	۱۶/۱۲	تایید
عامل دانشگاهی	۰/۶۷	۱۳/۰۹	تایید

کاهش بروکراسی های اداری
تکمیل کاستی ها
اختصاص بودجه
در عوامل دانشگاهی: پیشنهادات مبتنی بر این سازوکارها می‌تواند به صورت ذیل باشد:
تغییر فضای دانشگاهی
شناخت دقیق مسائل روز
جنبش ملی
بومی کردن علم
فراهم کردن زمینه رشد دانشجویی
فراهم کردن فرصت نقد
نقد و نظریه پردازی
ایجاد شرایطی برای مولد و نوآور بودن دانشجویان

نتیجه گیری

ایده ی برپای کرسی‌های آزاداندیشی ریشه در سنت فرهنگی اسلام دارد که قایل به ایجاد فضایی آزاد اما ساختار یافته برای طرح نظرات گوناگون در جامعه است. سنت فرهنگی اسلام، به هیچ‌رو از انسداد فرهنگی دفاع نمی‌کند؛ تعبیر کرسی‌های آزاداندیشی علاوه بر مطلوبیت آزاد اندیشیدن، دلالت بر ضرورت «آزادی در بیان اندیشه» نیز دارد.

مقصود از کرسی‌های آزاداندیشی این است که فضایی قانونی و تثبیت شده برای تقابل و تضارب آراء مختلف فراهم شود، تا شخصیت‌ها و جریان‌های گوناگون فکری و ایدئولوژیک بتوانند دیدگاه‌ها و نظرات خود را به صورت آزادانه در محیطی تعریف شده و چارچوب مند، بیان کنند و منتقدان و مخالفان نیز به گفتگو و مباحثه به آنها بپردازند. به این ترتیب، تعبیر کرسی‌های آزاداندیشی علاوه بر مطلوبیت «آزاد اندیشیدن»، دلالت بر ضرورت «آزادی در بیان اندیشه» نیز دارد. آزاداندیشی تلاش فعال عقل انسان در دریافت حقیقت، گسترش حقیقت و اعمال حقیقت است. از این رو، انسان آزاد اندیشی عالم و جویای علم و در پی حقیقت باشد. منطق آزاد اندیشی، ایجاب می‌کند که انسان از چارچوب تنگ عقلانیت ابزاری خارج و با تکیه بر عقلانیت انتقادی در بستری از عقلانیت تفاهمی به پیگیری دریافت حقیقت به عنوان اصل اصیل زندگی بیندیشد. آزاداندیشی درگرو دریافت حقیقت و نقد آن از طریق براهین عقلانی است. آزاد اندیشی در پرتو تعقل، به نقد و شالوده شکنی می‌پردازد.

منبع: یافته های تحقیق
عامل اول: عامل رهبری تأثیر دارد. تحلیل آماری نشان می‌دهد که ضریب استاندارد بین دو متغیر (۰/۷۲ درصد) می‌باشد باتوجه به اینکه عدد معنی داری به دست آمده عدد ۱۱/۲۳ می‌باشد که این عدد خارج از بازه $\pm 1/96$ است، بنابراین عامل رهبری پذیرفته می‌شود.

عامل دوم: عامل اداری تأثیر دارد. تحلیل آماری نشان می‌دهد که ضریب استاندارد بدست آمده (۰/۸۲ درصد) می‌باشد. باتوجه به اینکه عدد معنی داری مابین دو متغیر عدد ۱۶/۱۲ می‌باشد که این بیشتر از عدد $\pm 1/96$ است، بنابراین عامل اداری پذیرفته می‌شود.

عامل سوم: عامل دانشگاهی تأثیر دارد. تحلیل آماری نشان می‌دهد که ضریب استاندارد بین دو متغیر (۰/۶۷ درصد) می‌باشد باتوجه به اینکه عدد معنی داری به دست آمده عدد ۱۳/۰۹ می‌باشد که این عدد خارج از بازه $\pm 1/96$ است، بنابراین عامل دانشگاهی پذیرفته می‌شود.

چه سازوکارهایی را می‌توان برای ارتقا کرسی های آزاد اندیشی ارائه نمود؟

با توجه به آنچه تا کنون گفته شد، از جمع‌بندی مطالعات و پژوهش‌های پیشین و همچنین تجزیه و تحلیل داده ها و اطلاعات و نیز بررسی عوامل، ابعاد و مولفه‌های مدل، از جمله سازوکارهای مناسب برای ارتقا کرسی های آزاد اندیشی را می‌توان چنین برشمرد: عوامل رهبری: پیشنهادات مبتنی بر این سازوکارها می‌تواند به صورت ذیل باشد:

مطالبه از دانشگاه ها

برخورداری از مواهب آزادی اندیشه

فکر کردن بدون قید و بند

رخ دادن حقیقت

بیان نظرات بدون ترس

گفتگوی عاقلانه

داشتن ذهنی پویا

پاسخ به سوالات جوانان

تکراری نبودن موضوعات

در عوامل اداری: سازوکار مناسب می‌تواند به صورت ذیل باشد:

داشتن شرایط قانونی

نداشتن تشریفات اداری طولانی

متولی مناسب برای انجام امور

ایجاد بسترهای لازم برای افزایش نوآوری و خلاقیت افراد در خصوص مباحث شغلی
کاستن دستورالعمل ها و قوانین و مقررات و دادن اختیارات بیشتر به کارکنان در خصوص مباحث شغلی خود
واگذاری مشاغل و کارهای سازمان به افراد براساس توانایی ها و قابلیت های آنان
پرهیز از واگذاری کارهای بیش از حد به افراد با توانایی کم
واگذاری کارهایی که نیازمند تماس رودرو با ارباب رجوع می باشد به کارکنان با توانایی بالا
پرهیز از واداشتن افرادی که از تماس رو در رو با ارباب رجوع دچار فشار روانی می گردند به رو به روبرو شدن با آنان

References

- Huang, M. K. W. (2021). *The Meaning of Freedom: Yan Fu and Origins of Chinese Liberalism*. The Chinese University of Hong Kong Press.
- Jabarian, Mohammad Reza (1396). The possibility of a free-thinking plan in research as a moral issue based on Islamic sources. *Philosophy of Religion*, 14, 26-1
- Marjuni, M., Yuspiyani, Y., & Suban, A. (2021). LIBERALISM AND DEMOCRACY IN THE PERSPECTIVE OF ISLAMIC EDUCATION. *Lentera Pendidikan: Jurnal Ilmu Tarbiyah dan Keguruan*, 24 (1), 25-31.
- Abdulkhodai, (1399). Barriers to Free Thought in the Analysis of International Relations. *World Politics*, 33, 204-181
- Khwaja Sarvi and Hosseini. (1393). Genealogy of Free Thought in the Tradition of Religious Democracy (Case Study: Razavi Sira). *Razavi Culture*, 8, 104-79
- Haji, Hamed and Mullah Abbasi, Mohammad. (1389). Theoretical exploration of free-thinking chairs. *Culture strategy*. 12 and 13, 86-61
- Rosenblatt, H. (2018). *The Lost History of Liberalism*. Princeton University Press.
- Khosrow Panah, Abdolhossein, Masoudipour, Saeed. Entezari, Mehdi (1395). Presenting transformation strategies in the field of open-mindedness based on the analysis of the Supreme Leader's

انسان آزاد اندیش در چارچوب نقادی متعقلانه و ارزشیابی عالمانه خود، تعقل را در پرتو نقادی با عمل مقرون کرده و این همان سفر از جهان نمایش به جهان فضیلت است.

به منظور پاسخدهی به سؤال اصلی تحقیق (شناسایی ابعاد و مؤلفه های اصلی کرسی های آزاد اندیشی) از روش پژوهش کیفی استفاده شد، بدین منظور با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته از مطلعین کلیدی و خبرگان حوزه کرسی های آزاد اندیشی، که با توجه به فرایند مصاحبه، تعداد آنها ۱۷ نفر بود و مورد مصاحبه قرار گرفتند و از طریق کدگذاری باز و محوری تحلیل شد که نتیجه تحلیل منجر به شناسایی و تدوین فلسفه و اهداف الگوی روابط، مبانی نظری، بازنگری و اصلاح (لازم به توضیح است این سه محور فلسفه و اهداف الگوی روابط، مبانی نظری، بازنگری و اصلاح فقط در سوالات مصاحبه ۸ نفر خبره گنجانده شده بود)، همچنین سه بعد، چهارده مؤلفه شناسایی شد. عامل اول (رهبری): نتایج نشان دهنده تاکید مصاحبه شوندهگان بر نقش رهبری با مولفه های: آزاد اندیشی، خردورزی، موتور محرک، بحث های مذهبی، بحث های تخصصی و اعتدال می باشد. این مولفه ها می توانند با اثر گذاری در مفاهیمی چون داشتن ذهن پویا، رشد و تعالی، فضای معقول برای ارتباط با حوزه، فکر کردن بدون قید و بند، رخ دادن حقیقت، تفکر و تعقل، نداشتن جمود فکری، بیان واقعیت و حقایق، بیان نظرات معقول، داشتن شرایط قانونی، تاکیدات رهبری، کم هزینه بودن و زود بازده، بلوغ مذهبی، بلوغ سیاسی، درک ضرورت، نقد و نظریه پردازی، تعمیق علم، بحث های تخصصی سیاسی، بحث های تخصصی مذهبی، وجود الگوی مناسب، شناخت آزادی، و آزادی عقیده در ارتقای کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی موثر باشند.

عامل دوم (اداری): نتایج نشان دهنده تاکید مصاحبه شوندهگان بر نقش عامل اداری با مولفه های داشتن اساس نامه، عدم برخورد تشریفاتی، توان علمی مسئولان، و استفاده از فضای مجازی در ارتقای کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی موثر باشند.

عامل سوم (دانشگاهی): نتایج نشان دهنده تاکید مصاحبه شوندهگان بر نقش عامل دانشگاهی در مولفه اصلی نوآوری و مولد بودن در ابعاد مولد و نوآور، ترویج فرهنگ نقد، جلسات سخنرانی، فرصت نقد کردن، تحرک دانشجویی، و تخلیه هیجانی دانشجویان در ارتقای کرسی های نظریه پردازی (آزاداندیشی) در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی موثر باشند.

پیشنهادهای پژوهشی

با توجه به اینکه ساختارهای سنتی در سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی مانع از ارائه به موقع و مناسب خدمات رفاهی به استفاده کنندگان می گردند لذا پیشنهاد می شود که جهت ایجاد یا توسعه خدمات رفاهی از مرزهای سنتی و از بوروکراسی های اداری کاسته شود تا موجب افزایش تعاملات بین واحد خدمات رفاهی سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی، با نهادهای دولتی و خصوصی گردد. رعایت اصل تناسب شغل و شاغل در هنگام واگذاری مشاغل به افراد

- statements and the pathology of the current situation. *Epistemological Studies in Islamic Azad University*, 20 (4), 542-519
9. Dara, Karami, Mustafa. (1392). Free thinking in the discourse of the Islamic Revolution. *Journal of the Islamic Revolution*, 2 (2), 120-91
10. Mansfield, E. D., & Rudra, N. (2021). Embedded Liberalism in the Digital Era. *International Organization*, 75 (2), 558-585.
11. Lawson, H. A. (2020). Professional Socialization and Mode 2 Knowledge in the Neo-liberal University Prototype: 2020 National Association for Kinesiology in Higher Education Keynote Speech. *Quest*, 72 (2), 185-207.